Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 3. 1999, sp. zn. 2 Cdon 1236/97, ECLI:CZ:NS:1999:2.CDON.1236.1997.1

Číslo: 16/2000

Právní věta:

Je-li vyklizovaný byt ve vykonávaném rozhodnutí identifikován dostatečně určitě tak, aby jej při výkonu rozhodnutí nebylo možné zaměnit s bytem jiným, nelze rozhodnutí upřít vykonatelnost jen proto, že neuvádí patro nebo podlaží, v němž byt je.

Okolnost, že nedostatečné označení bytu brání výkonu rozhodnutí (že podle něj nelze vyklidit konkrétní byt), je zpravidla spolehlivě zjistitelná až při provedení výkonu rozhodnutí a lze se jí zabývat v mezích úvah o zastavení výkonu rozhodnutí z důvodu obsaženého v § 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř.

Jestliže v době nařízení výkonu již nájemní poměr zanikl i druhému z manželů - společných nájemců bytu, pak okolnost, že vykonávané rozhodnutí ukládá povinnost byt vyklidit jen jednomu z nich, nařízení výkonu rozhodnutí vůči tomuto povinnému nebrání.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 31.03.1999

Spisová značka: 2 Cdon 1236/97

Číslo rozhodnutí: 16

Číslo sešitu: 3

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Výkon rozhodnutí

Předpisy:

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

O k r e s n í s o u d ve Frýdku – Místku usnesením ze dne 22. srpna 1995 zamítl návrh oprávněných na nařízení výkonu rozhodnutí (exekuce) vyklizením povinné z bytu v domě na H. ulici čp. 15, ve F. – M., v prvním patře, druhé kategorie, o třech pokojích a kuchyni s příslušenstvím. Soud prvního stupně dospěl k závěru, že vykonávané rozhodnutí (rozsudek téhož soudu ze dne 11. května 1993) vyklizovaný byt dostatečně neidentifikuje (není v něm uvedeno, že jde o byt druhé kategorie v prvním patře domu), přičemž podmínkou vyklizení je právě přesné a nepochybné určení vyklizovaného bytu. Další okolností, jež ve smyslu § 251 o.s.ř. brání nařízení výkonu rozhodnutí, podle soudu je, že oprávnění dosud – jak sami uvádějí v návrhu na nařízení výkonu rozhodnutí –

nezajistili přiměřený náhradní byt. Ustanovení § 340 odst. 2 o.s.ř. soud prvního stupně – ve spojení s články 3, 4 a 10 Ústavy České republiky – vyložil tak, že při podání návrhu na nařízení výkonu rozhodnutí musí být (ukládá-li to vykonávané rozhodnutí) bytová náhrada vždy zajištěna a soud podle toho, zda jde o náhradu odpovídající vykonávanému rozhodnutí, nařídí exekuci současně s přestěhováním do této náhrady nebo exekuci nařídí s dodatkem, že o provedení výkonu rozhodne dodatečně. V opačném případě by bylo vykonáváno nevykonatelné rozhodnutí a povinné by byla odejmuta možnost splnit uloženou povinnost dobrovolně.

K odvolání oprávněných K r a j s k ý s o u d v Ostravě usnesením ze dne 31. ledna 1996 usnesení soudu prvního stupně ve výroku o "zamítnutí návrhu na nařízení výkonu rozhodnutí vyklizením bytu v prvním patře, druhé kategorie", potvrdil. Jinak usnesení soudu prvního stupně změnil tak, že se nařizuje podle rozsudku Okresního soudu ve Frýdku – Místku ze dne 11. května 1993 výkon rozhodnutí vyklizením povinné z bytu v domě na H. ulici čp. 15, ve F. – M., o třech pokojích a kuchyni s příslušenstvím, s tím, že o provedení výkonu rozhodnutí bude rozhodnuto dodatečně. Odvolací soud dospěl k závěru, že návrhu na nařízení výkonu rozhodnutí lze vyhovět potud, pokud se oprávnění domáhali vyklizení bytu označeného v návrhu shodně s podkladovým rozhodnutím, to jest bytu v domě na H. ulici čp. 15, ve F. – M., o třech pokojích a kuchyni s příslušenstvím. Poněvadž podkladové rozhodnutí neukládá povinnost vyklidit byt "v prvním patře, druhé kategorie" a v tomto řízení již popis bytu v titulu výkonu doplňovat či opravovat nelze, není možné tuto část návrhu úspěšně uplatnit. Odvolací soud se rovněž neztotožnil s právními závěry soudu prvního stupně o vykonatelnosti rozhodnutí. Při rozhodnutí o nařízení výkonu rozhodnutí podle ustanovení § 340 odst. 2, věty první, o.s.ř. postačí – uvedl soud – prokáže-li oprávněný tzv. materiální vykonatelnost podkladového rozhodnutí, tedy že rozhodnutí obsahuje přesnou individualizaci oprávněného a povinného, přesné vymezení práv a povinností k plnění, přesný rozsah a obsah plnění a přesně stanovenou lhůtu k plnění. Formální vykonatelnost podkladového rozhodnutí dle § 161 odst. 1 o.s.ř. prokazuje oprávněný až v řízení o návrhu na provedení výkonu rozhodnutí podle § 340 odst. 2, věta druhá, o.s.ř. Soud – odkazuje též na rozhodnutí uveřejněné pod č. 62/1994 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek – uzavřel, že podkladové rozhodnutí materiálně vykonatelné je; skutečnost, že oprávnění zajištění bytové náhrady ani netvrdí, shledal irelevantní.

Povinná (zastoupena advokátem) napadla usnesení odvolacího soudu včasným dovoláním, vytýkajíc mu nesprávné právní závěry. Konkrétně namítá, že podle jejího přesvědčení nelze nařídit výkon rozhodnutí proti jednomu z manželů, kteří mají ze zákona společný nájem bytu, i když v této věci existuje samostatný rozsudek o přivolení k výpovědi z nájmu pro povinnou. Dále uvádí, že rozsudek, podle kterého byl výkon rozhodnutí nařízen, není vykonatelný pro nepřesné a neurčité označení bytu. Nejde jen o to, že není uvedeno patro nebo podlaží, ve kterém byt je, ale především o to, že předmětný byt je v podkladovém rozhodnutí označen jako "byt odpůrkyně", ač tomu tak není (byt je ve společném nájmu manželů M.). Odvolací soud pak rozhodl v rozporu s návrhem na nařízení výkonu rozhodnutí (kde je uvedena kategorie i patro bytu), který je ovšem sám v rozporu s vykonatelným rozsudkem (kde takováto specifikace chybí). Ztotožňuje se též se závěry soudu prvního stupně co do podmínky "vykonatelného" rozsudku. Dovolatelka nepřehlédla – uzavírá se v dovolání – ustanovení § 340 odst. 2, věty druhé, o.s.ř., poukazuje však na ustanovení § 251 o.s.ř., s tím, že nařízení výkonu rozhodnutí, které povinný ani nemohl dobrovolně plnit, je nejen v rozporu s tímto ustanovením, nýbrž s články Ústavy, na něž odkázal již soud prvního stupně, a to zejména za situace, kdy povinný musí ve smyslu § 270 odst. 1 o.s.ř. platit náklady řízení, které nezavinil. Proto požaduje, aby napadené usnesení bylo zrušeno.

Oprávnění ve vyjádření namítají, že to, že vůči povinné i jejímu manželovi existují samostatné exekuční tituly, výkonu rozhodnutí nebrání; tvrzení, že podkladový rozsudek není vykonatelný pro neurčitost označení bytu, pak nemají za opodstatněné, akcentujíce, že v domě je pouze jeden byt. Za důvodné nepokládají oprávnění ani další dovolací námitky.

Povinná napadla usnesení odvolacího soudu dovoláním v plném rozsahu, tedy včetně výroku, kterým bylo zčásti potvrzeno zamítavé rozhodnutí soudu prvního stupně; potud ovšem dovolání není subjektivně přípustné. Odstranění tohoto výroku by totiž nevedlo ke stavu pro dovolatelku příznivějšímu (zamítnutí návrhu ji v uvedeném rozsahu činí procesně úspěšnou); v této části proto Nejvyšší soud dovolání odmítl jako nepřípustné podle § 243b odst. 4 a § 218 odst. 1 písm. b) o.s.ř.

Ve výroku, jímž odvolací soud usnesení soudu prvního stupně změnil, je dovolání přípustné podle § 238a odst. 1 písm. a) o.s.ř., avšak není důvodné.

Dovolatelka výslovně nepodřadila dovolací námitky žádnému z přípustných dovolacích důvodů vypočtených v § 241 odst. 3 o.s.ř., podle jejich obsahu však uplatňuje dovolací důvod dle § 241 odst. 3 písm. d) o.s.ř., jímž lze odvolacímu soudu vytýkat, že jeho rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci.

N e j v y š š í s o u d dovolání rozsahu jako nedůvodné usnesením zamítl.

Z odůvodnění:

Vady řízení, které podle § 242 odst. 3 o.s.ř. dovolací soud posuzuje z úřední povinnosti (vady vyjmenované v § 237 odst. 1 o.s.ř. – tzv. zmatečnosti – a jiné vady řízení, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci), nebyly v dovolání namítány a z obsahu spisu nevyplývají. Jelikož jinak je dovolací soud oprávněn rozhodnutí odvolacího soudu přezkoumat jen v rozsahu, ve kterém byl jeho výrok napaden, přičemž je vázán uplatněným dovolacím důvodem, včetně toho, jak jej dovolatel obsahově vymezil (§ 242 odst. 1 o.s.ř.), bylo úkolem Nejvyššího soudu přezkoumat správnost závěru odvolacího soudu o splnění předpokladů pro nařízení exekuce.

Výklad podávaný soudní praxí je jednotný potud, že výkon rozhodnutí vyklizením bytu, za který je nutno zajistit bytovou náhradu, lze – v intencích § 340 odst. 2 o.s.ř. – nařídit i bez toho, aniž by oprávněný předtím prokázal nebo alespoň tvrdil, že bytovou náhradu stanovenou ve vykonávaném rozhodnutí zajistil (srov. např. závěry, z nichž vychází rozhodnutí uveřejněné pod č. 62/1994 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek). V takovém postupu neshledává Nejvyšší soud ani rozpor s Ústavou, ani rozpor s ustanovením § 251 o.s.ř. Jak přiléhavě vysvětlil již odvolací soud, v této fázi exekučního řízení je zkoumána pouze tzv. materiální vykonatelnost podkladového rozhodnutí. Vlastní nařízení výkonu rozhodnutí – s dodatkem, že o provedení výkonu rozhodnutí soud rozhodne dodatečně – při této úpravě ještě nezbavuje povinného možnosti splnit uloženou povinnost dobrovolně (před rozhodnutím o provedení výkonu) a otázka, jak bude rozhodnuto o nákladech exekučního řízení (§ 270 o.s.ř.), nemůže mít rovněž vliv na správnost postupu podle § 340 odst. 2 o.s.ř.; ostatně, není nikterak vyloučeno, aby soud při rozhodování o náhradě nákladů výkonu rozhodnutí okolnosti, za nichž byl výkon rozhodnutí nařízen, zohlednil. Potud tedy dovolání důvodné není.

Vykonávanému rozsudku pak nelze upřít vykonatelnost z důvodu neurčitosti jen proto, že neuvádí patro nebo podlaží v němž byt je, jestliže jinak je byt identifikován dostatečně určitě tak, aby jej při výkonu rozhodnutí nebylo lze zaměnit s bytem jiným; povinná v předchozích fázích řízení nenamítala že označení bytu (jen) uvedením adresy domu, ve kterém byt je (“H. čp. 15, F. – M.”) a počtu místností bytu (“kuchyně a tří pokojů s příslušenstvím”) činí byt zaměnitelným s jiným bytem na téže adrese a oprávnění naopak již v odvolacím řízení uváděli (srov. článek III, bod 1 odvolání – č. l. 15), že v domě ani jiný byt není. Okolnost, že nedostatečné označení bytu zabraňuje vlastnímu výkonu rozhodnutí (že podle něj nelze vyklidit konkrétní byt), je ostatně zpravidla spolehlivě zjistitelná až při vlastním výkonu rozhodnutí a lze se jí zabývat v mezích úvah o zastavení výkonu rozhodnutí z důvodu obsaženého v § 268 odst. 1 písm. h) o.s.ř. (byl-li výkon rozhodnutí soudem prohlášen za nepřípustný, protože je tu jiný důvod, pro který rozhodnutí nelze vykonat). V podobě obsažené ve vykonávaném

rozsudku však identifikace bytu nařízení exekuce nebrání. Vyslovené úvahy platí též pro námitku, že rozhodnutí není vykonatelné, jelikož vyklizovaný byt označuje jako "byt odpůrkyně". Obrat "… soud přivoluje výpovědi nájmu bytu odpůrkyně o velikosti …" vystihuje ve vykonávaném rozsudku (co do spojení "byt odpůrkyně") toliko tu okolnost, že jde o byt, ke kterému má jmenovaná nájemní poměr, nikoli další vlastnost bytu z hlediska jeho možné identifikace; to, že k bytu má případně nájemní vztah jiná osoba, nebo že jde o byt ve společném nájmu, není z hlediska vykonatelnosti takto formulovaného výroku rozhodnutí co do označení bytu rozhodné.

Zbývá vypořádat se s argumentem, že rozhodnutí směřující jen proti povinné není vykonatelné proto, že byt je ve společném nájmu manželů. Uvedenou otázkou se zabývá usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích z 5. dubna 1994, sp. zn. 7 Co 872/92, uveřejněné pod č. 12/1996 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek. Zde byl vysloven závěr, že vzhledem k nedílnosti práva společného nájmu bytu manžely není možné, aby se soudní výkon rozhodnutí vyklizením bytu týkal jen jednoho z nich. Ukládá-li vykonávané rozhodnutí povinnost k vyklizení pouze jednomu ze společných nájemců ohledně bytu, který je ve společném nájmu bytu manžely, pak nemůže být takový soudní výkon rozhodnutí, směřující jen proti jednomu z manželů, nařízen.

Logika podaného výkladu tkví v tom, že jednak chrání práva třetí osoby (manžela povinné osoby) potud, aby jako osoba, jíž dosud svědčí právo (společného) nájmu bytu manžely, nebyla nucena (ve shodě s povinností manželů žít spolu, proklamovanou ustanovením § 18 zákona o rodině) ji následovat z vyklizovaného bytu, na druhé straně pak chrání samu povinnou osobu, potud, že nemůže být přinucena k vyklizení bytu, v němž bydlí (v intencích § 18 zákona o rodině) s manželem, který je nájemcem bytu. V posuzovaném případě však o nedostatek tzv. materiální vykonatelnosti rozhodnutí v uvedeném smyslu nejde. Jak plyne z obsahu spisu a jak oprávnění již dříve uvedli (srov. odvolání č. l. 15-16 a jeho reprodukci v napadeném usnesení), vůči manželu povinné soud prvního stupně rovněž pravomocně přivolil k výpovědi z nájmu vyklizovaného bytu, a to rozsudkem ze dne 8. října 1992, jehož výkon byl nařízen (již pravomocným) usnesením téhož soudu ze dne 21. července 1995 (usnesením ze dne 28. června 1996 soud prvního stupně obě řízení o výkonu rozhodnutí vyklizením bytu spojil ke společnému řízení). Za této situace se teze vyslovené v uveřejněném rozhodnutí neprosadí – a to bez zřetele k tomu, zda tvrzené právo společného nájmu bytu manžely vskutku existovalo – neboť v době nařízení výkonu již nájemní poměr zanikl (byť u každého z nich na základě jiného rozhodnutí) oběma manželům a nařízení výkonu rozhodnutí tak nebránil. Napadené rozhodnutí je tedy i v tomto ohledu správné.

Jelikož se dovolatelce prostřednictvím uplatněných dovolacích důvodů správnost napadeného usnesení zpochybnit nepodařilo, Nejvyšší soud dovolání, aniž nařizoval jednání (§ 243a odst. 1, věta první, o.s.ř.), ve zbývajícím rozsahu jako nedůvodné usnesením zamítl (§ 243b odst. 1 a 5 o.s.ř.).